

Tilläggsyrkande

2026-08-14

Nr: (SLK-2026-00607)

**Tilläggsyrkande angående – Remiss från
Arbetsmarknadsdepartementet - Tolkavgift och förbud mot
barntolkning (SOU 2026:23)**

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs Stads yttrande ändras genom att stycket om att handläggning av ärenden enligt LSS bör undantas från tolkavgift utgår.
2. Kommunstyrelsen tillstyrker förslaget till yttrande över remissen i enlighet med stadsledningskontorets förslag i övrigt.

Yrkandet

Sverigedemokraterna välkomnar utredningens förslag om införandet av en tolkavgift och ett förbud mot att använda barn som tolkar. Förslagen stärker såväl integrationen som rättssäkerheten och markerar vikten av att den som har varit bosatt i Sverige under en längre tid ges ett tydligt ansvar att tillägna sig svenska språket. Goda kunskaper i svenska är en grundläggande förutsättning för delaktighet i samhället, egen försörjning och självständiga kontakter med myndigheter. Samtidigt innehåller utredningen väl avvägda undantag för verksamheter där en avgift skulle riskera att påverka den enskildes rättigheter eller tillgång till nödvändiga samhällsinsatser.

Stadsledningskontoret föreslår därutöver att även handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) generellt ska undantas från tolkavgiften. Sverigedemokraterna delar inte den bedömningen. Utredningen innehåller redan en möjlighet till individuellt undantag från avgift för personer som, till följd av en bestående funktionsnedsättning, saknar möjlighet att tillägna sig tillräckliga kunskaper i svenska. Den ordningen innebär att skydd kan ges till de personer som har ett faktiskt och varaktigt behov, utan att ett generellt undantag införs för samtliga LSS-ärenden.

Sverigedemokraterna anser att de undantag som föreslås i utredningen är väl avvägda och att ytterligare generella undantag riskerar att försvaga reformens syfte. Göteborgs Stad bör därför tillstyrka remissen i huvudsak, men avstå från att föreslå ytterligare undantag från tolkavgiften utöver dem som redan anges i utredningen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-06-16

Ärendenummer SLK-2026-00607

Handläggare

Karin Magnusson, Anna Frykestig

Telefon: 031-368 05 80, 031-368 04 05

E-post: karin.magnusson@stadshuset.goteborg.se

E-post: anna.frykestig@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remissen Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23), i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Arbetsmarknadsdepartementet.

Sammanfattning

Arbetsmarknadsdepartementet har den 22 maj 2026 översänt remissen Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23) för yttrande. Yttrandet ska vara departementet tillhanda senast den 6 september 2026.

Utredningen föreslår att samtliga myndigheter ska vara skyldiga att ta ut en tolkavgift vid ärendehandläggning och att det ska gälla för personer som har varit folkbokförda i Sverige i minst sex år. Tolkavgift ska tas ut oavsett vem som initierat ärendet, uppgå till 400 kronor och tas ut en gång per ärende. Avgift för tolk ska bara tas ut vid tolkning i talade språk.

Lagen och förordningen om tolkavgift föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

En del av den kommunala verksamheten föreslås vara undantagen från tolkavgift. Stadsledningskontoret tillstyrker de undantag som utredningen föreslår men anser att handläggning av ärenden med stöd av LSS också bör undantas från tolkavgift.

Att ta ut en kostnad för tolkavgift innebär viss ökad administration för Göteborgs Stad. Stadsledningskontoret kan inte bedöma om kostnaden för administration överstiger intäkten för tolkavgift. Därtill kan tolkavgift leda till en viss ökning av ekonomiskt bistånd.

Utredningen föreslår också en ny lag som förbjuder användning av barn som tolkar. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2028. Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Precis som utredningen skriver kan det faktum att andra myndigheter tar ut tolkavgift leda till en viss ökning av behov av ekonomiskt bistånd.

Enligt den så kallade finansieringsprincipen ska staten kompensera kommuner för ambitionshöjningar i befintliga uppgifter eller för införande av nya uppgifter.

Att ta ut en kostnad för tolkavgift innebär viss ökad administration. Stadsledningskontoret kan inte bedöma om kostnaden för administration överstiger intäkten för tolkavgift.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det huvudsakliga syftet med att utredningen tillsattes är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk. Utredningen framför att i och med att den enskilde får betala tolk stärks incitamenten för den enskilde att lära sig svenska.

Tolkavgiften ska tas ut när en person varit folkbokförd i Sverige i minst sex år. Regleringen av tolkavgiften har kopplats till de nyligen införda tidsgränserna för sfi. En del av den kommunala verksamheten föreslås vara undantagen från tolkavgift. Exempel på situationer där avgift sannolikt skulle kunna tas ut i kommunal verksamhet är överförmyndarärenden (god man, förvaltarskap), bygglov och tillsyn enligt plan- och bygglagen, miljö- och hälsoskyddsärenden, serveringstillstånd, vissa bostadsanpassningsärenden, färdtjänstärenden, handläggning inom lag (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS), kommunala tillstånds- och tillsynsärenden, vissa arbetsmarknads- eller integrationsärenden som inte är socialtjänst samt kommunal konsumentvägledning.

Utifrån en genomgång av stadens tolkkostnader för de senaste tre åren konstaterar stadsledningskontoret att det är obetydliga kostnader för tolk inom de verksamheter som omfattas av tolkkostnader, undantaget nämnden för funktionsstöd och nämnden för demokrati och medborgaservice. I dessa två nämnder finns tolkkostnader som kan härledas till LSS-verksamhet samt överförmyndarverksamheten. Vilka kostnader som avser personer som varit folkbokförda i Sverige i minst sex år, och därmed träffas av utredningens förslag, går inte att bedöma.

Stadsledningskontoret är positivt till utredningens förslag om förbud mot att använda barn som tolkar. Stadsledningskontoret konstaterar att barntolkning inte är förenligt med principen om barnets bästa som fastställs i artikel 3 i barnkonventionen. När barntolkning tillåts innebär det alltså en risk för att barns rättigheter enligt barnkonventionen kränks.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Sammanfattning SOU 2026:23
2. Förslag till yttrande

Beskrivning av ärendet

Arbetsmarknadsdepartementet har den 22 maj 2026 översänt remissen Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23) för yttrande. Yttrandet ska vara departementet tillhanda senast den 6 september 2026.

Ärendets beredning

Stadsledningskontoret har med bakgrund av den korta svarstiden bjudit in ett urval av de förvaltningar som berörs av förslagen till en arbetsgrupp för att bidra med synpunkter till stadens svar. De förvaltningar som deltagit i arbetet är arbetsmarknad och vuxenutbildning, demokrati och medborgarservice, funktionsstöd samt socialförvaltningarna Centrum och Nordost.

Betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Utredningen har haft ett tvådelat uppdrag. Den första delen har omfattat att analysera när det är, respektive inte är, rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolkning. Den andra delen har omfattat att analysera och föreslå hur ett förbud för myndigheter att använda barn som tolk bör utformas.

När det gäller frågan om införande av en tolkavgift föreslår utredningen i huvudsak följande:

- En myndighet som har använt tolk i samband med handläggningen av ett ärende ska i vissa fall ta ut en tolkavgift på 400 kronor av den enskilde som ärendet gäller. Tolkavgift ska inte tas ut inom ramen för en myndighets faktiska handlande.
- Tolkavgift ska tas ut av enskilda som varit folkbokförda i Sverige i minst sex år.
- Tolkavgift ska endast tas ut vid tolkning i talade språk. Tolkavgift kommer därmed inte att tas ut vid teckenspråks-, dövblind- eller skrivtolkning och inte heller vid översättning av dokument.
- Tolkavgift ska inte tas ut om en avgift redan tas ut med stöd av annan författning, om ärendet rör barn, hälso- och sjukvård, tandvård eller socialtjänst, utbildning eller när tolk använts vid straffrättsliga förfaranden eller i domstolarnas rättskipande verksamhet.
- Den som till följd av bestående funktionsnedsättning saknar möjlighet att förvärva tillräckliga kunskaper i svenska för att klara sina myndighetskontakter utan tolk ska kunna ansöka om undantag från skyldigheten att betala tolkavgift. Ansökningar om undantag ska prövas av Specialpedagogiska skolmyndigheten.
- Utredningen bedömer att information om tolkavgiften bör ingå i såväl den samhällsintroduktion som anordnas av Migrationsverket, som den samhällsorientering som erbjuds av kommunerna. Utredningen föreslår även att det ska följa av skollagen (2010:800) att kommunen ska informera kommuninvånare med rätt till sfi om den skyldighet att betala tolkavgift som följer av lagen om tolkavgift.

Utredningen föreslår två nya författningar, lagen och förordningen om tolkavgift. Författningarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

När det gäller frågan om förbud mot att använda barn som tolk föreslår utredningen i huvudsak att myndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter inte får använda barn som tolk. Förbudet mot att använda barn som tolk ska inte gälla när det är fråga om nöd eller då tolkningen rör uppgifter av enbart administrativ karaktär.

Utredningen föreslår en ny lag om förbud mot att använda barn som tolk som ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Stadsledningskontorets bedömning

Tolkavgift

Undantagen

En del av den kommunala verksamheten föreslås vara undantagen från tolkavgift. Stadsledningskontoret tillstyrker de undantag som utredningen föreslår och lämnar följande synpunkter på tolkavgift som inte är undantagen.

Utredningen skriver att handläggning av ärenden med stöd av LSS som huvudregel inte är undantagen. Ärenden enligt LSS liknar i många avseenden ärenden enligt SoL och verksamheterna har delvis samma målgrupp. Stadsledningskontorets uppfattning är att det ofta är samma handläggare som hanterar ärenden både med stöd av SoL och LSS. Det blir krångligt om olika regler för tolkavgift ska gälla och det blir svårt att förstå för den enskilde. En del av vuxna med behov av LSS-insatser kan vara aktuella för ett sådant undantag från tolkavgift som kan medges efter ansökan hos Specialpedagogiska skolmyndigheten. Anställda i den kommunala verksamheten kommer att behöva ge enskilda stöd i att ansöka om sådant undantag. Stadsledningskontoret anser utifrån ovanstående resonemang att handläggning av ärenden enligt LSS bör undantas från tolkavgift.

Skyldighet att informera om lagen om tolkavgift

Utredningen bedömer att information om tolkavgiften bör ingå i såväl den samhällsintroduktion som anordnas av Migrationsverket, som den samhällsorientering som erbjuds av kommunerna. Utredningen föreslår även att det ska följa av skollagen (2010:800) att kommunen ska informera kommuninvånare med rätt till sfi om den skyldighet att betala tolkavgift som följer av lagen om tolkavgift.

Stadsledningskontoret tillstyrker utredningens förslag om information om gällande tolkavgift.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning om att informationen bör inkluderas i Skolverkets nationella kursplan för samhällsorientering i det fall förslagen beslutas.

Ekonomiska konsekvenser

Precis som utredningen skriver kan det faktum att andra myndigheter tar ut tolkavgift leda till en viss ökning av behov av ekonomiskt bistånd. Enligt den så kallade finansieringsprincipen ska staten kompensera kommuner för ambitionshöjningar i befintliga uppgifter eller för införande av nya uppgifter.

Att ta ut en kostnad för tolkavgift innebär viss ökad administration. Stadsledningskontoret kan inte bedöma om kostnaden för administration överstiger intäkten för tolkavgift.

Förbud mot barntolkning

Stadsledningskontoret tillstyrker utredningens förslag om förbud mot barntolkning.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning

Utredningen har fått i uppdrag av regeringen att se över vissa tolkfrågor. Översynen omfattar införandet av en tolkavgift och frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk.

Förslaget om tolkavgift

Utredningens utgångspunkter

I utredningens direktiv anges att det huvudsakliga syftet med översynen av vissa tolkfrågor är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk. Vidare anges att en förutsättning för att det integrationspolitiska målet ska kunna uppnås är att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Att kunna svenska är en viktig förutsättning för delaktighet i det svenska samhället. Samhället behöver därför visa en tydlig förväntan på att den som kommer till Sverige anstränger sig för att lära sig svenska, och erbjuda förutsättningar för detta. Genom att den enskilde som utgångspunkt får betala en tolkavgift tydliggörs samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska. Sammantaget ska utgångspunkten för utredningens arbete vara att tydligt stärka incitamenten för den enskilde att lära sig svenska.

Utredningen kan konstatera att frågan om rätten till, och finansieringen av, tolk är komplex. Det faktum att det huvudsakliga syftet med att införa en tolkavgift är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk har varit centralt för utredningens överväganden. Det har medfört att det inom ramen för utredningens arbete funnits en flexibilitet som saknats om huvudsyftet med tolkavgiften i stället varit att fullt ut ersätta det offentliga för dess tolkostnader. Denna flexibilitet har varit en förutsättning för att undvika

vissa kostnader vid utformningen av tolkavgiften som annars kunnat leda till att den totala samhällsekonomiska effekten blivit negativ.

Myndigheternas sammantagna kostnader för språktolk

Utredningen uppskattar att kostnaden för språktolk i offentlig sektor i dagsläget uppgår till omkring 1,6 miljarder kronor per år.

Tabell 1 Uppskattning av myndigheternas sammantagna kostnader för språktolk

Kostnader per år (kronor)

	2022	2023	2024
Myndigheter som avropar på Kammarkollegiets ramavtal*	131 717 746	91 946 706	134 714 986
Migrationsverket	84 597 000	78 577 000	69 905 000
Arbetsförmedlingen	86 000 000	89 800 000	78 800 000
Kommuner	326 142 448	323 423 423	323 434 986
Regioner	856 123 926	857 397 665	818 488 536
Sveriges domstolar	147 780 773	150 382 745	167 274 120
Totalt	1 632 361 893	1 591 527 539	1 592 617 628

* Eftersom Sveriges domstolars samlade kostnader för tolk redovisas separat i tabellen är deras kostnader som hänför sig till avrop på Kammarkollegiets ramavtal borträknade från denna post.

Källa: Underlag till utredningen från Kammarkollegiet, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Domstolsverket, 36 kommuner, 15 regioner samt egna beräkningar.

Samtliga myndigheter ska omfattas av skyldigheten att ta ut tolkavgift

För att införandet av en tolkavgift ska få ett så effektivt genomslag som möjligt bedömer utredningen att den enskilde som huvudregel ska kunna förvänta sig att få betala tolkavgift vid muntliga kontakter med samtliga myndigheter. Tolkavgift ska därför tas ut även av myndigheter som använder tolk i begränsad omfattning, och myndigheter som är verksamma inom områden där det av rättsliga eller andra skäl föreligger omfattande hinder för att ta ut tolkavgift.

Tolkavgiften kommer att ha vissa likheter med existerande avgifter men någon direkt motsvarighet finns inte. I normalfallet finns det en koppling mellan en viss avgift och de uppgifter en viss myndighet ansvarar för. Ett exempel på detta är de tillstånds- och tillsynsavgifter som endast tas ut av den eller de myndigheter som ansvarar för till-

stånden och tillsynen. För tolkavgiften saknas en koppling till en viss uppgift då avgiften ska tas ut av samtliga myndigheter som har att tillämpa 13 § FL. Samma avgift ska därmed tas ut av såväl domstolar, statliga förvaltningsmyndigheter, kommunala nämnder som regioner. Det innebär att antalet myndigheter som omfattas av skyldigheten att ta ut tolkavgift vida överstiger vad som gäller för någon annan existerande avgift.

Hinder mot tolkavgift

Utredningen har identifierat ett flertal rättsliga hinder mot att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk. Dessa rättsliga hinder grundar sig bland annat på bestämmelser i den Nordiska språkkonventionen, asylprocedurförordningen, brottsofferdirektivet och direktivet om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden. Utredningen har även bedömt att det riskerar att strida mot barnkonvention att ta ut en tolkavgift i ärenden som direkt rör barn.

Utöver de hinder som följer av EU-rätten och internationella konventioner har utredningen bedömt att det föreligger ytterligare hinder mot att ta ut en tolkavgift. Sådana hinder gäller bland annat inom hälso- och sjukvården, tandvården, socialtjänsten och domstolarnas rättskipande verksamhet. Utredningen har i huvudsak bedömt att det av olika skäl inte är ändamålsenligt att ta ut en tolkavgift inom dessa verksamhetsområden. För hälso- och sjukvården och tandvården har utredningen även bedömt att det föreligger risker för konflikter med gällande rätt och etiska regler samt att en tolkavgift kan strida mot likställighetsprincipen. Undantag behöver även göras för verksamheter som redan i dag finansieras genom uttag av avgifter då det föreligger en risk för att en tillkommande tolkavgift inom dessa verksamheter i praktiken skulle utgöra en skatt. Slutligen har utredningen bedömt att personer med vissa typer av funktionsnedsättning bör kunna undantas från skyldigheten att betala tolkavgift.

Hantering av undantag från skyldigheten att betala tolkavgift för personer med vissa funktionsnedsättningar

Den som till följd av bestående funktionsnedsättning saknar möjlighet att förvärva tillräckliga kunskaper i svenska för att klara sina myndighetskontakter utan tolk ska kunna ansöka om undantag från skyldigheten att betala tolkavgift. Ansökningar om undantag ska prövas av Specialpedagogiska skolmyndigheten.

När ska tolkavgift tas ut?

Tolkavgift ska tas ut vid tolkning i talade språk

Tolkavgift ska endast tas ut vid tolkning i talade språk. Tolkavgift kommer därmed inte att tas ut vid teckenspråks-, dövblind- eller skrivtolkning och inte heller vid översättning av dokument.

Tolkavgift ska tas ut när en person varit folkbokförd i minst sex år

Införandet av en tolkavgift ska syfta till att tydliggöra samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska och rätten till sfi får sägas ge uttryck för dessa förväntningar. Regleringen av tolkavgiften har därför kopplats till de nyligen införda tidsgränserna för sfi. Rätten att delta i utbildning i sfi gäller i tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen. För en person som har särskilda skäl kan rätten till sfi dock förlängas med sex månader i taget i ytterligare tre år. Rätten att delta i sfi gäller därmed som längst i sex år. Det är förutsättningarna för dem som behöver längst tid för att lära sig svenska som måste avgöra efter hur lång tid i Sverige det är rimligt att ta ut tolkavgift. Att så är fallet följer av utredningens direktiv som anger att tidpunkten då en person ska betala en tolkavgift ska vara lika för alla. Tolkavgift ska därför tas ut när en person har varit folkbokförd i Sverige i minst sex år.

Tolkavgift ska tas ut vid ärendehandläggning

Tolkavgift ska endast tas ut om en myndighet inom ramen för handläggningen av ett ärende har använt tolk med stöd av 13 § första stycket FL. En tolkavgift ska därmed inte tas ut inom ramen för en myndighets faktiska handlande¹. Skälet till det är att utredningen bedömt att uttag av en tolkavgift vid faktiskt handlande skulle vara förenat med orimliga effekter i form av ökad administration för myndigheten, risk för bristande rättssäkerhet i förhållande till den enskilde och oönskade kollisioner med andra aspekter som syftar till att öka integration och delaktighet i samhället. Att regleringen av tolkavgiften uttryckligen knyts till förvaltningslagens bestämmelse om att myndigheter i vissa fall är skyldiga att använda tolk bedöms minska risken för att införandet av en tolkavgift leder till en minskad användning av yrkesverksamma tolkar.

Tolkavgift ska tas ut oavsett vem som initierat ärendet

Utredningen har bedömt att det saknas tillräckligt starka skäl för att göra åtskillnad mellan ärenden som den enskilde initierat och ärenden som andra, exempelvis en myndighet, har initierat. Tolkavgift ska därför tas ut oavsett vem som initierat ärendet.

Tolkavgift ska tas ut en gång per ärende

Utredningen har bedömt att det saknas förutsättningar för att införa ett högkostnadsskydd för tolkavgifter. Genom att avgiftsuttaget begränsas till en tolkavgift per ärende motverkas dock risken för att enskilda drabbas av orimligt höga tolkavgifter under ett år.

När ska tolkavgift inte tas ut?

De olika hinder mot tolkavgift som utredningen har identifierat kräver i många fall att uttryckliga undantag införs i författningen. I andra fall är dock den begränsning som följer av att tolkavgift endast ska tas ut inom ramen för myndigheternas ärendehandläggning, och då

¹ Var gränsen går mellan ärendehandläggning och faktiskt handlande behandlas i avsnitt 3.6.1.

tolk används med stöd av 13 § första stycket FL, tillräckligt för att en viss verksamhet ska undantas. Sammantaget gäller dock att tolkavgift inte ska tas ut

- när en verksamhet redan är avgiftsbelagd
- när undantag från skyldigheten att betala tolkavgift beviljats
- när ärendet direkt rör barn
- när tolk använts inom hälso- och sjukvården eller tandvården
- när tolk använts inom socialtjänsten
- när tolk använts inom skolan
- när tolk använts i ärenden om kontaktförbud
- när tolk använts i ärenden om skyddad folkbokföring
- när tolk använts i ärenden om fingerade personuppgifter
- när tolk använts i ärenden om särskilt personsäkerhetsarbete
- när tolk använts i ärenden och mål om tvångsvård, förvar eller uppsikt
- när det är någon annan än den som ärendet rör som inte behärskar svenska
- när danska, finska, isländska eller norska använts
- när minoritetsspråk använts
- när tolk använts inom ramen för det administrativa asylförfarandet
- när tolk använts vid straffrättsliga förfaranden
- när tolk använts i samband med brottsoffers medverkan vid straffrättsliga förfaranden
- när tolk använts på akutmottagningar för personer som utsatts för våldtäkt eller sexuellt våld
- när tolk använts i domstolarnas rättskipande verksamhet.

Tolkavgiftens storlek och disponering

Det huvudsakliga syftet med att införa en tolkavgift är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk. Huvudregeln om full kostnadstäckning ska därmed inte tillämpas vid fastställandet av tolkavgiften. Avgörande för avgiftens storlek ska i stället vara vad som krävs för att enskilda ska agera på ett sätt som bidrar till att deras förutsättningar att integreras i det svenska samhället förbättras. Avgiften ska med andra ord vara tillräckligt hög för att få fler att lära sig svenska snabbare, samtidigt som den inte får vara så hög att den leder till att den del av befolkningen som inte behärskar svenska efter sex år i Sverige avstår från att ta del av de insatser och stöd som samhället erbjuder. Avgiften syftar inte heller till att enskilda i högre omfattning ska avstå från att ta del av insatser och stöd som kräver mer kostsamma tolkinsatser. Av det faktum att det är andra faktorer än den faktiska tolkkostnaden i det enskilda fallet som ska beaktas vid fastställandet av avgiftens storlek följer att tolkavgiften ska vara fast. Avgiften ska mot den bakgrunden vara 400 kronor.

För statliga myndigheter saknas skäl att frånga huvudregeln om att även avgiftsbelagd verksamhet ska finansieras genom anslag. Tolkavgiften ska därför inte specialdestineras för att bidra till finansieringen av de statliga verksamheter där avgifter kan komma att tas ut. De kommunala myndigheternas intäkter från tolkavgifter kommer dock att bidra till finansieringen av kommunernas verksamhet.

En ny lag och förordning om tolkavgift

Det saknas lämpliga existerande författningar där bestämmelser om tolkavgift kan placeras. Utredningen föreslår därför två nya författningar – lagen och förordningen om tolkavgift. Författningarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Information om tolkavgiftsregleringen

I utredningens direktiv framhålls att den som är ny i Sverige behöver tid för att lära sig ett nytt språk på en tillräcklig nivå för att kunna klara av myndighetskontakter utan tolk. Det offentliga ska därför även fortsättningsvis tillhandahålla kostnadsfri tolk under en viss

period. För att påverka en nyanländs beteende redan innan skyldigheten att betala tolkavgift inträder krävs det att han eller hon redan från början får information om att tillgången till kostnadsfri tolk kommer att upphöra efter en initial period. Att samtliga nyanlända tidigt får ta del av tydlig information om tolkavgiften kommer med andra ord att vara betydligt viktigare för att syftet med införandet av en tolkavgift ska nås än det faktiska erläggandet av tolkavgift.

Utredningen bedömer att information om tolkavgiften bör ingå i såväl den samhällsintroduktion som anordnas av Migrationsverket, som den samhällsorientering som erbjuds av kommunerna. Utredningen föreslår även att det ska följa av skollagen (2010:800) att kommunen ska informera kommuninvånare med rätt till sfi om den skyldighet att betala tolkavgift som följer av lagen om tolkavgift. Inför ikraftträdandet bör regeringen även ge Länsstyrelsen i Västra Götalands län i uppdrag att informera berörda utrikesfödda personer över 18 år som är folkbokförda i Sverige om tolkavgiften och om möjligheten att ansöka om undantag från skyldigheten att betala tolkavgift.

Konsekvenser

Sammantaget bedömer utredningen att förslaget bidrar till att en högre andel utrikes födda lär sig svenska, eller lär sig svenska snabbare, men att det inte är möjligt att beräkna omfattningen av detta bidrag. Det är därmed inte heller möjligt att uppskatta de samhällsekonomiska vinster som kan följa av de förbättrade möjligheter till integration som uppstår när de utrikesföddas kunskaper i svenska ökar. Eftersom det inte är möjligt att fastställa hur stor del av myndigheternas tolkanvändning som avser ärenden med enskilda som varit folkbokförda i mer än sex år är det inte heller möjligt att beräkna statens totala inkomster från tolkavgifterna.

Även om utgångspunkten är att alla myndigheter ska omfattas av regleringen om tolkavgift medför rättsliga och andra hinder sammantaget att betydande delar av den offentliga tolkanvändningen undantas från tolkavgiftsregleringen. Utredningen bedömer därför att det finns anledning att lyfta fram ett antal exempel på ärenden inom vilka tolkavgift som huvudregel kommer att tas ut såväl som exempel på ärenden inom vilka tolkavgift som huvudregel inte kommer att tas ut.

Exempel på ärenden då tolkavgift kommer att tas ut

- Försäkringskassans ärenden om aktivitetsersättning, arbetsskadeersättningar och livränta, assistansersättning, bilstöd, förebyggande sjukpenning, merkostnadsersättning, närståendepenning, samordning av rehabiliteringsinsatser, sjukersättning och sjukpenning enligt socialförsäkringsbalken.
- Arbetsförmedlingens ärenden om arbetssökandes registrering i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten enligt förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.
- Kriminalvårdens ärenden om särskilda utslussningsåtgärder enligt fängelselagen (2010:610).
- Polismyndighetens ärenden om avvisning av utlänningar som vistas i Sverige utan tillstånd enligt utlänningslagen (2005:716).
- Migrationsverkets ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd enligt utlänningslagen.
- Ärenden som handläggs av Statens servicecenter på uppdrag av andra myndigheter (exempelvis Försäkringskassan, Skatteverket och Arbetsförmedlingen). I dessa fall är det dock myndigheten som ärendet tillhör som är den som beslutar om tolkavgiften.

Exempel på ärenden då tolkavgift inte kommer att tas ut

- Kronofogdemyndighetens ärenden i vilka avgift tas ut enligt förordningen (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten.
- Migrationsverkets handläggning av asylärenden enligt asylprocedurförordningen.
- Trafikverkets ärenden om teori- och förarprov i vilka avgift tas ut enligt förordningen (2010:1578) om provavgifter för körkort och yrkesmässig trafik, m.m.
- Kommunernas ärenden enligt socialtjänstlagen (2025:400) och skollagen.

Förslaget om förbud mot barntolkning

Negativa konsekvenser för barnet

Studier visar att barntolkning kan innebära såväl positiva som negativa konsekvenser för barnet. Vissa barn som har tolkat åt sina föräldrar och andra har fört fram att det är positivt att kunna hjälpa till och att tolkningen har inneburit gynnande effekter för den egna språkinläringen.

Samtidigt vittnar barn som agerat tolk om att de behövt ta ledigt från skolan i detta syfte och därmed gått miste om utbildningstid. Tolkning kan även i vissa fall leda till att barnet får tillgång till känslig information om en anhörig eller närstående som inte är lämplig för barn att hantera. Barnet kan vidare känna ett ansvar för att tolkningen går rätt till, vilket blir särskilt påfrestande i situationer då felaktig tolkning leder till negativa följder. Dessutom kan de omvända maktförhållanden som barntolkning orsakar mellan vuxen och barn skapa obalans i barnets relationer, med negativa konsekvenser som följd. Vuxna som har tolkat som barn har vittnat om oro, orimligt ansvars-tagande och skuldkänslor som följd.

Utredningen bedömer att det är tydligt att barntolkning innebär flera risker för att barnet drabbas av negativa konsekvenser. Sådana negativa konsekvenser måste anses väga tyngre än de eventuella positiva effekterna av barntolkning för det aktuella barnet.

Negativa konsekvenser för myndigheter samt vårdnadshavare och andra som barn tolkar åt

Att förlita sig på barns tolkning riskerar att påverka kvaliteten i myndigheters beslut och insatser. Dels ligger det i sakens natur att den som inte är utbildad tolk i större utsträckning riskerar att tolka felaktigt eller ofullständigt. Dels kan det faktum att barn tolkar åt sina föräldrar och andra i vissa situationer innebära en maktfaktor för barnet, eftersom personen som tolkas åt inte har möjlighet att veta om barnet medvetet utelämnar tolkning av något som sägs för att vinna egen fördel. Detta innebär risk för rättsförluster, inte bara för den vuxne utan även för barnet.

Samtidigt riskerar en myndighet som använder barn som tolk att få ett bristfälligt underlag för beslut eller andra åtgärder, något som i vissa situationer kan leda till allvarliga konsekvenser.

Utredningen bedömer därför att barntolkning kan innebära negativa konsekvenser för såväl vårdnadshavare och andra som barn tolkar åt, som för den beslutande myndigheten.

Barntolkning är inte förenligt med principen om barnets bästa

Barnets bästa utgör en grundprincip i barnkonventionen. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska barnets bästa komma i främsta rummet. Staten ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen.

Även om det har framkommit vissa positiva effekter av barntolkning bedömer utredningen att de negativa effekterna måste anses väga klart tyngre. Att använda barn som tolk i offentlig sektor bedöms därför strida mot principen om barnets bästa.

En ny lag om förbud mot att använda barn som tolk

Trots negativa effekter förekommer barntolkning i offentlig sektor. Många myndigheter har i sina interna riktlinjer förbjudit användandet av barn som tolk oavsett situation, medan andra tillåter undantag vid tolkning av enkel information. Att myndigheter hanterar frågan olika, och öppnar upp för bedömningar i det enskilda fallet, bidrar enligt utredningens mening till otydlighet och skönsmässighet. I syfte att skapa enhetlighet och tydlighet kring frågan om barntolkning föreslår utredningen en ny lag om förbud mot barntolkning.

Det vore orimligt med en begränsning av förbudets tillämpningsområde som innebär att barn förbjuds att tolka i verksamheter som tillhandahålls av en offentlig huvudman, men samtidigt tillåts göra det i motsvarande verksamhet som tillhandahålls av en enskild huvudman. Lagen gäller därför för alla myndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter.

Lagen ska vara tillämplig vid all form av tolkning. Barn får därmed inte användas som tolk vare sig det rör sig om tolkning i talade språk, teckenspråks-, dövblind- eller skrivtolkning.

Utredningen föreslår att den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Ett förbud med undantag

En undantagslös bestämmelse om förbud mot att använda barn som tolk skulle riskera att orsaka allvarliga eller orimliga konsekvenser.

För det första krävs det ett undantag vid nödsituationer. Om ett närvarande barn kan bistå med tolkning vid en nödsituation kan det innebära att liv räddas eller att ett pågående allvarligt brott hindras. I ett nödläge får det därför anses vara av primärt intresse att avvärja den aktuella nödsituationen. Förbudet mot att använda barn som tolk ska därför inte gälla när det är fråga om nöd. Nöd föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse.

För det andra krävs ett undantag för tolkning av uppgifter av administrativ karaktär. Utan ett sådant undantag skulle orimliga konsekvenser riskera att uppstå då myndigheter skulle behöva använda en yrkesverksam tolk även vid förmedling av kortfattad, harmlös information. Förbudet mot att använda barn som tolk ska därför inte gälla vid tolkning av uppgifter av enbart administrativ karaktär. Detta undantag får inte användas för samtal om sakuppgifter som är av vikt för bedömningen av ett ärende eller när det på liknande sätt finns risk för rättsförluster om tolkningen inte blir korrekt.

Inget förbud mot anhöriga som tolkar

Utredningen har även tagit ställning till om anhöriga ska kunna nekas som tolk vid myndighetskontakter. I utredningens direktiv anges att det finns situationer då tolkning genom anhöriga kan vara särskilt problematisk, exempelvis utifrån ett jämställdhetsperspektiv inklusive frågan om hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredningen konstaterar att anhörigtolkning i första hand kan orsaka allvarliga konsekvenser för den enskilde när frågan som avhandlas är av särskild vikt, som när den gäller den enskildes rättig-

heter eller hälsa. Det gäller främst vid myndigheters ärendehandläggning, i domstolarnas rättskipande verksamhet och inom ramen för hälso- och sjukvården samt tandvården. Utredningen bedömer att det redan enligt gällande rätt finns stora möjligheter för myndigheter att i sådana situationer neka en anhörig att tolka om den anhöriga inte kan anses vara lämplig för uppdraget.

Att reglera en generell möjlighet att neka en anhöriga som tolk skulle därmed innebära en dubbelreglering, och utredningen lämnar därför inget sådant förslag.

Anhörigtolkning är en del av en större problematik

Även om utredningen har bedömt att befintlig reglering är tillräcklig för att begränsa möjligheten att använda en anhörig som tolk när han eller hon bedöms vara olämplig för uppdraget finns det anledning att se frågan ur ett större perspektiv. Utredningen konstaterar nämligen att samma problematik kan uppstå även när anhöriga deltar vid ett möte i andra roller än som tolk, exempelvis som ombud eller biträde. Enligt utredningen är det inte givet om en myndighet med stöd av gällande rätt kan neka ett ombud eller biträde på grund av misstanke om att denne utövar våld eller förtryck mot den enskilde. Det saknas vidare uttryckligt rättsligt stöd för en myndighet att neka en stödperson, som den enskilde säger sig vilja ha med sig, att medverka vid ett myndighetssammanträde. Detta gäller även när det föreligger misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck.

En anhörig kan alltså i egenskap av olika roller utöva kontroll och makt över den enskilde i samband med ett myndighetssammanträde, om så bara genom sin blotta närvaro. För att komma till rätta med den större problematiken anser utredningen att en översyn behöver göras gällande möjligheten för myndigheter att neka ombud, biträden och stödpersoner när det kan anses vara olämpligt att de medverkar vid ett myndighetssammanträde. En sådan översyn ryms dock inte inom ramen för denna utrednings uppdrag.

Konsekvenser

Förslaget om förbud mot barntolkning medför enligt utredningens bedömning inga betydande samhällsekonomiska konsekvenser. Det beror på att den föreslagna lagen i stor utsträckning bedöms utgöra en kodifiering av hur myndigheter generellt sett redan hanterar frågan internt.

Datum: 2026-06-16

Ärendenummer: SLK-2026-00607

Arbetsmarknadsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: a.iu@regeringskansliet.se

Diarienummer: A2026/00510

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Tolkavgift

Undantagen

Göteborgs Stad tillstyrker de undantag som utredningen föreslår och lämnar följande synpunkter på tolkavgift som inte är undantagen.

Utredningen skriver att handläggning av ärenden med stöd av LSS som huvudregel inte är undantagen. Ärenden enligt LSS liknar i många avseenden ärenden enligt SoL och verksamheterna har delvis samma målgrupp. Göteborgs Stads uppfattning är att det ofta är samma handläggare som hanterar ärenden både med stöd av SoL och LSS. Det blir krångligt om olika regler för tolkavgift ska gälla och det blir svårt att förstå för den enskilde. En del av vuxna med behov av LSS-insatser kan vara aktuella för ett sådant undantag från tolkavgift som kan medges efter ansökan hos Specialpedagogiska skolmyndigheten. Anställda i den kommunala verksamheten kommer att behöva ge enskilda stöd i att ansöka om sådant undantag. Göteborgs Stad anser utifrån ovanstående resonemang att handläggning av ärenden enligt LSS bör undantas från tolkavgift.

Skyldighet att informera om lagen om tolkavgift

Göteborgs Stad tillstyrker utredningens förslag om information om gällande tolkavgift.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning om att informationen bör inkluderas i Skolverkets nationella kursplan för samhällsorientering i det fall förslagen beslutas.

Ekonomiska konsekvenser

Som utredningen skriver kan det faktum att andra myndigheter tar ut tolkavgift leda till en viss ökning av behov av ekonomiskt bistånd. Enligt den så kallade finansieringsprincipen ska staten kompensera kommuner för ambitionshöjningar i befintliga uppgifter eller för införande av nya uppgifter. Att ta ut en kostnad för tolkavgift innebär viss ökad administration. Göteborgs Stad kan inte bedöma om kostnaden för administration överstiger intäkten för tolkavgift.

Förbud mot barntolkning

Göteborgs Stad tillstyrker utredningens förslag om förbud mot barntolkning.

Göteborgs kommunstyrelse